

ELEKTRİK-ELEKTRONİK BİLGİSAYAR-KONTROL BİYOMEDİKAL MÜHENDİSLİĞİ EĞİTİMİ KOMİSYONU RAPORU*

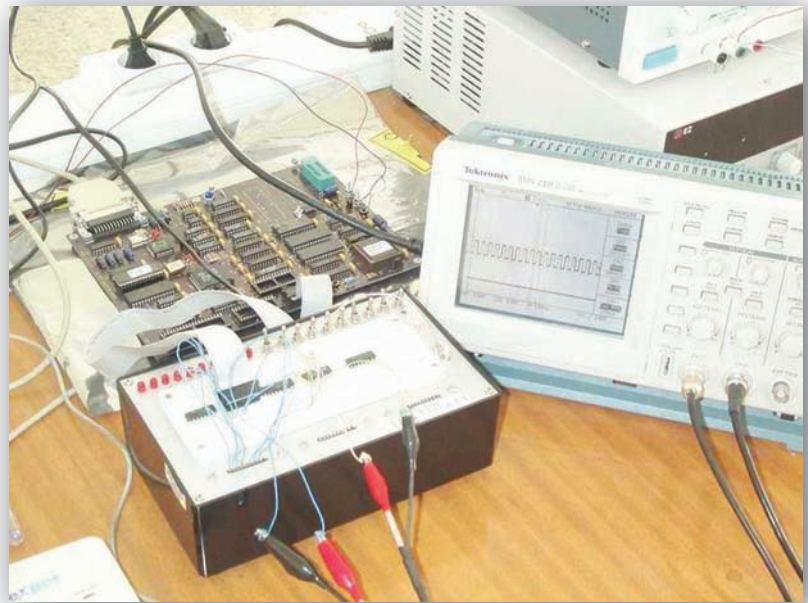
Giriş

Bilim ve teknolojinin tanımı, egemen ideolojinin toplumu biçimlendirmek istediği şekle göre değişebilmektedir. Ancak bilim için doğa ve toplumun gelişim, ilerleme yasalarını anlamak, buradan elde edilen bilgiyi toplumun hizmetine sunmak; insanın ve doğanın zenginliğini, yine insan ve doğanın ihtiyaçları doğrultusunda kullanılabilir hale getirmek; insanlığın bolluk içerisinde, sağlıklı, mutlu, eşit ve özgür yaşamasının olanaklarını ilerletmek, bu uğurdaki çalışmalarını sistemli bir hale getirmek akla gelir. Eğer bilimin amacı ve işlevine dair bir tanım yapılacaksa, namuslu, onurlu her bilim insanının üzerinde birleşebileceği genel tanım budur. Üniversiteler ise, bilimin konusunu oluşturan bütün alanlarda, bilimin amacına ve işlevine uygun olarak araştırma ve üretim içerisinde olan, bu temelde lisans ve lisansüstü öğrenim veren, öğrencileri bilimsel ve mesleki bir formasyona kavuşturan kurumlardır.¹

Üniversite ve bilimi birleştiren böylesine bir tanım, ülkemizde de 1980 askeri darbesinden beri üniversiteler üzerinde siyasi iktidarların yaratmaya çalıştığı baskı ve şekillendirme çalışmalarını anlamamıza yardımcı olur. Birçok bilimsel gelişme ile üniversitenin özgür düşünce ortamında yaratılan fikirler egemen ideolojilerin derinden sarsılmasına neden olmuştur. Toplumsal mücadelenin üniversite koridorlarında yankı bularak ilerlemesi tarih boyunca izlenebilir. Tabii ki yapılan baskıların toplumun tüm katmanları etkilediği gibi, üniversitelerin egemen sınıfların çıkarları doğrultusunda "bilgi" üretmeye başlamasıyla sonuçlandığı durumlar da oluşmuştur.

Ülkemizde iktidarların üniversiteler üzerindeki hakimiyet mücadelesinin en önemli "askeri" YÖK'tür. 6 Kasım 1981 yılında kurulan YÖK toplumsal muhalefetin yükseldiği 1960'lı ve 1970'li yıllarda, üniversitelerden yükselen seslerden rahatsız olan egemen güçlerin, üniversiteleri cezalandırma ve disipline etme isteklerinin uygulayıcısı olarak 28 yıldır iş başındadır.

Bu raporda günümüzde EMO çatısı altında toplanan mühendislik disiplinleri özelinde mühendislik eğitimi incelenip, üniversitelerdeki eğitim kalitesi ve YÖK uygulamaları değerlendirilecektir.

* EMO 42. Olağan Genel Kurulu Elektrik, Elektronik, Bilgisayar, Kontrol, Biyomedikal Mühendisliği Eğitimi Komisyonu'nun, EMO İzmir Şubesi mühendislik eğitimi raporunu kullanarak hazırladığı rapordur.

¹ Eğitim-Sen, Üniversitelerde Eğitim Anlayışı Neye Hizmet Ediyor?

1. Üniversiteler

Türkiye'de 94'ü devlet, 45'i vakıf olmak üzere toplam 139 üniversite bulunmaktadır. Vakıf üniversitelerinden 34'ü halen öğretim hizmetini sürdürürken, diğerleri eğitim-öğretim hazırlıklarına devam etmektedir. Ayrıca Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bulunan 5 vakıf üniversitesi ile özel statülü devlet üniversitesi kapsamında bulunan Hoca Ahmet Yesevi Türk Kazak Üniversitesi ve Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi de ÖSYS ile öğrenci kabul etmektedir.

Devlet ve vakıf üniversitelerin üçte birinden fazlası üç büyük ilde toplanmıştır. Kayseri ve Gaziantep'te 1'er adet olmak üzere İzmir'de 4, Ankara'da 5, İstanbul'da 16, Kıbrıs'ta 5 olmak üzere toplam 32 vakıf üniversitesinde Elektrik Mühendisleri Odası'nın sorumluluk alanına giren lisans eğitimleri verilmektedir. Tablo-1'den de ayrıntılı olarak görüleceği üzere 8 bin 254'ü devlet, 3 bin 581'i vakıf üniversitesinde olmak üzere, 11 bin 835 öğrenci Elektrik, Elektrik-Elektronik, Elektronik, Elektronik-Haberleşme, Kontrol, Biyomedikal, Bilgisayar, Yazılım ve Bilişim Sistemleri lisans programlarına kayıt olmuşlardır. Bu rakamın en büyük kısmını 4 bin 418 ile Elektrik-Elektronik Mühendisliği ile 5 bin 16 öğrenci ile Bilgisayar Mühendisliği oluşturmaktadır.

Tablo -1: 2009 ÖSYS sonuçlarına göre lisans programına yerleşen öğrenci sayıları

Program Adı	Devlet Üniv.		Vakıf Üniv.		Toplam
	Sayı	Kontenjan	Sayı	Kontenjan	
Elektrik Mühendisliği	3	567	-	-	567
Elektrik-Elektronik Müh.	34	3.355	17	1.063	4.418
Elektronik Mühendisliği	4	391	3	104	495
Elektronik-Haberleşme Müh.	6	504	6	142	646
Kontrol Mühendisliği	1	72	1	12	84
Biyomedikal Mühendisliği	1	34	5	199	233
Bilgisayar Mühendisliği	37	3.291	31	1.725	5.016
Yazılım Mühendisliği	-	-	9	278	278
Bilişim Sistemleri Müh.	1	40	5	58	98
TOPLAM	87	8.254	77	3.581	

ÖSYM'nin sayfasından elde edilen verilerden Tablo-1 düzenlenirken göze çarpan önemli noktalar şunlardır:

- Üç büyük il dışındaki Anadolu'da bulunan neredeyse tüm Devlet Üniversiteleri örgün öğrenime (ÖÖ) ek olarak saat 17.00 ile 22.00 arasında eğitim yapan ikinci öğretim (İÖ) programına sahiptir.
- ÖÖ ve İÖ kontenjanları tüm üniversitelerde eşitlenmiştir.
- Devlet üniversitelerinin giriş puanlarındaki standart sapma genelde 10 puanın altında iken, vakıf üniversitelerinin ücretli kontenjanlarında bu standart sapma 37 puana kadar yükselmektedir.
- Sakarya, Karabük ve Hoca Ahmet Yesevi üniversitelerinin bilgisayar mühendislikleri uzaktan eğitim yapmaktadır. Sakarya Üniversitesi yaptığı açıklama ile Uzaktan Eğitim Merkezi (UZEM) yardımı ile programdaki derslerin her birinin yaklaşık olarak yüzde 70 oranında İnternet üzerinden, yüzde 30 oranında ise sınıf ortamında olacak şekilde, karma bir eğitim modeli olduğunu belirtmektedir.
- İTÜ, İzmir Ekonomi, Işık, Atılım, Yakın Doğu üniversitelerinin bilgisayar, yazılım ve bilişim sistemleri bölümleri VOLP-SUNY olarak bilinen çift diplomalı ücretli programlarda bulunmaktadır.

YÖK son yıllarda devlet üniversitelerinin bilgisi olmadan yüzde 10 ile yüzde 25 arasında değişen kontenjan artırımına gitmiştir. Örneğin DEÜ Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü kontenjanı 65 iken, 2009-2010 ÖSYS sınavı öncesinde 90'a; OMÜ Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü kontenjanı 45 iken, 2009-2010 ÖSYS sınavı öncesinde 65'e ulaşmıştır. Özellikle 2009-2010 yılında gerçekleştirilen artış oranlarını ile ÖÖ ve İÖ öğrenci sayıları eşitlemiştir.

Devlet üniversitelerinde programların kontenjanları 50 ile 100 arasında değişmektedir. Öğretim üyesi sayısının yetersiz olduğu bölümlerde en az haftada 20 saat ders veren bir öğretim üyesinin, araştırma ve yayın yapmak olanağı kalmamaktadır. Her ile bir üniversite mantığı ile açılan bu üniversiteler yeterli düzeyde akademik bir eğitim verememektedirler.

Hangi mühendislik alanı olursa olsun mühendislikte uzaktan eğitim olamaz. Mühendislik temel bilimlerin doğal süreçlere uygulanması ile insanlık yararını hedefleyen bir meslektir. Mühendislik eğitimi teorik derslerin ve laboratuvar çalışmalarının bire bir etkileşimli şekilde yapılması gerekmektedir.

Üniversitelerde 2008-2009 akademik yılında öğrenci sayısı bir önceki yıla göre yüzde 15.4 artarken, öğretim elemanı sayısı sadece yüzde 1.7 oranında artmıştır. Bu bile üniversitelerden beklenenin, ülkenin geleceğini daha aydınlık günlere taşıyacak, sanayileşmeyi ve üretimi sağlayacak mühendisler yetiştirmek değil; hem gençlerin hem de ailelerinin beklentilerini dört-beş yıl daha ertelemek ve bundan siyasi çıkar sağlamak olduğu görülmektedir.

Tablo-1 bir programa yerleşen öğrencilerin sayılarını verirken, bu on programın 2009-2010 ÖSYS sınavında ilk yerleştirmede açık kalan kontenjanları Tablo-2'de verilmiştir. Sadece 3 üniversitede bulunan elektrik mühendisliği ilk tercihlerde dolarken, diğer dokuz programda yüzde 10 ile 72 arasında

değişen oranlarda boş kontenjanların kaldığı görülmektedir. EMO olarak sürekli gündeme getirerek meslektaşlarımızda farkındalık yaratmaya çalıştığımız diğer bir konu ise, Tablo-2'nin alt kısmında görülmektedir. Teknoloji fakültelerine dönüşen teknik eğitim fakültelerinin EMO kapsamındaki mühendisliklere dönüşmesi beklenen bölümlerinde ilk yerleştirmede hiç kontenjan açığı olmamıştır

“Mezunlarının ancak yüzde 2-5'i öğretmen olarak istihdam edilebildiği ve öğretmenlik dışında diğer alanlarda istihdam edildiğinde unvan ve yetki sorunu yaşandığı” iddia edilerek teknoloji fakültelerine çevrilen ve mezunlarına da teknoloji mühendisi unvanı verilecek olan iş bulabilme olasılığı en fazla yüzde 5 olan bu bölümler, ilk yerleştirmede tüm kontenjanlarını doldurmuşlardır. Bu kabul edilmesi olanaksız, bir çelişkidir.

Gazi Üniversitesi referans alınarak durum incelendiğinde, haksız bir şekilde unvana sahip olmak adına, daha başarılı öğrencilerin meslek hayatlarındaki şansları ellerinden alınmaktadır. Gazi

Üniversitesi Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü 2009 ÖSYS'de 339.796 ortalama puan ve 2.443 standart sapma ile 72 öğrenci alırken, yine aynı üniversite bünyesinde bulunan Elektrik Öğretmenliği 320.330 ortalama puan ve 8.188 standart sapma ile 93 öğrenci, Elektronik Öğretmenliği

ise 335.591 ortalama puan ve 7.446 puanlık standart sapma ile 72 öğrenci almıştır. Çok yüksek olasılıkla bu bölümlerin öğrencileri öğretmen olmak üzere girdikleri üniversiteden mühendis unvanı ile çıkacaklardır. Ortalama da 19 bin 466 ve 4 bin 205 daha az olarak aynı üniversitenin aynı diploma-

Tablo-2: 2009 ÖSYS Lisans Yükseköğretim Programları (Alanlarına Göre)

Program adı	Toplam Kontenjan	Yerleşen	Boş Kalan Sayı	%
Elektrik Mühendisliği	567	567	0	0
Elektrik-Elektronik Mühendisliği	5073	4418	655	12,9
Elektronik Mühendisliği	565	495	70	12,38
Elektronik ve Haberleşme Mühendisliği	870	646	224	25,74
Kontrol Mühendisliği	112	84	28	25
Biyomedikal Mühendisliği	260	233	27	10,38
Bilgisayar Mühendisliği	5901	5016	885	14,99
Yazılım Mühendisliği	579	278	301	51,98
Bilişim Sistemleri Mühendisliği	345	98	247	71,59

Teknik Eğitim Fakültesi Bölümleri

Bilgisayar Öğretmenliği	381	381	0
Bilgisayar Sistemleri öğretmenliği	619	619	0
Elektrik Öğretmenliği	780	780	0
Elektronik öğretmenliği	555	555	0
Elektronik ve Bilgisayar Öğretmenliği	52	52	0
Elektronik ve Haberleşme Öğretmenliği	154	154	0
Enerji Öğretmenliği	31	31	0

sını taşımak, Gazi Üniversitesi Elektrik ve Elektronik Mühendislik Bölümü'nü kazanan 72 öğrencisine başlangıçta yapılan önemli bir haksızlıktır.

Kasım 2009 tarihinde YÖK'ün aldığı bir karar ile 2010 ÖSYS'de teknik eğitim fakülteleri öğrenci almayacak ve yeni müfredatlarını oluşturup geçiş programlarını yapacaklardır. Teknoloji fakülteleri mühendislik fakültelerinin alternatifi değil, tamamlayıcısı konumunda olacağı özellikle vurgulanan gerekçede, teknoloji fakültelerinin **uygulama mühendisi** yetiştirirken, mühendislik fakültelerinin ise **araştırma mühendisi** yetiştireceği belirtilmektedir. Siyasi bir karar olmanın ötesine geçemeyen bu uygulamanın üzerinde hiç konuşulmayan en önemli konu ise; ülkemizde yapılan sanayi üretiminin ne kadarında Ar-Ge çalışması vardır? Ne kadarında lisans alınarak üretim yapılmaktadır?

Mühendis bir sistemi tasarlayıp geliştirir ve bunları uygulayan teknisyenlere yol gösterir ve denetler. Mevcut durumda teknisyenlerin görevini, uygulama mühendisi adı altında yeni bir kavrama yüklemek doğru değildir.

Elektrik mühendisliği eğitiminin sadece üç devlet üniversitesinde verilmesi ve ilk yerleştirmede boş kontenjanının kalmamasına, aslında ülkede elektrik mühendisine duyulan gereksinime rağmen vakıf üniversitelerinde bu programların olmaması gerçekten düşündürücüdür.

Üniversitelerin uluslararası düzeyde bilim üreten, sanayinin ihtiyacı olan konularda projeler geliştiren, sanayide yeni teknolojiler yaratacak mühendisler yetiştiren yerler olup olmadığının belirlenebilmesi için YÖK Başkanlığı performans değerlendirilmesi amacıyla 76 alan belirlemiştir. Bu kriterler arasında en bilinenleri, indekslere girmiş toplam yayın ve bu yayınlara yapılan atıf sayısı, patent sayısı, öğretim üyesi başına düşen indekslere girmiş yayın sayısı, öğretim üyesi başına düşen

öğrenci sayısı, öğrenci başına düşen kapalı alan (sınıf, laboratuvar ve kütüphane m² olarak), öğrenci başına düşen kitap sayısı, lisansüstü öğrenci sayısı, lisansüstü öğrencisinin lisans öğrencisine oranı, kadrolu idari personelin akademik personele oranı, çift ve yan ana dal oranları, yabancı uyruklu öğrenci oranı, seçmeli ders oranı, mezuniyet oranı, mezunların not ortalaması ve benzerleridir.

2008 yılında ülkemizde yapılan indeksli yayınların öğretim üyesi başına oranlarını içeren listenin ilk 10'u Tablo-3'de verilmiştir. Sadece bu tabloya

göre yorum yapmak yanıltıcı olacaktır. 1 Mart 2006 tarihinde Erciyes Üniversitesi'nden bölünerek oluşan, Bozok Üniversitesi'nin 2007 yılında kurulan Elektrik ve Elektronik Mühendisliği Bölümü 1 doçent, 2 yardımcı doçent ve 1 öğretim görevlisinden oluşan kadrosu ile 2009 ÖSYS'de ek kontenjanlardan 38 öğrenci alarak eğitime başlamıştır. Bu sıralama ile 5. sıradaki ODTÜ ve 9. sıradaki Bilkent Üniversitesi'nden daha iyi bir eğitim verdiği anlamına gelmemektedir. Yukarıda sayılan diğer kriterlerle değerlendirilme yapılması gerekmektedir.

Tablo-3: 2008 Yılında Tüm Üniversitelerde SCI+SSCI+AHCI'de Yayımlanan Yayınların Öğretim Üyesi Başına Düşen Yayın Sayısına Göre Sıralaması

	Üniversite Adı	Net Toplam Yayın	Öğretim Üyesi Sayısı	Oran (%)
1	TOBB Ekonomi Teknoloji Üniv.	113	68	1,66
2	Bozok Üniversitesi	45	29	1,55
3	Aksaray Üniversitesi	51	39	1,31
4	Başkent Üniversitesi	527	423	1,25
5	Adıyaman Üniversitesi	26	22	1,18
6	Orta Doğu Teknik Üniversitesi	803	728	1,10
7	Çankaya Üniversitesi	75	74	1,01
8	Muş Alparslan Üniversitesi	1	1	1,0
9	Bilkent Üniversitesi	334	342	0,98
10	Koç Üniversitesi	147	151	0,97

YÖK Uygulamaları

1.1. Güncel YÖK Uygulamaları

Yakın sürece baktığımız zaman, özellikle 2007 yılında Cumhurbaşkanı'na yakınlığı ile ön plana çıkan YÖK Başkanı'nın uygulamaları ile üniversitelerimiz yeni bir mecraya kaymıştır. Hemen 2008 yılı başında üniversitede türban tartışması gündeme oturmuş, ardından da "katsayı uygulamaları" ile ilgili çalışmalar başlamıştır. Meslek lisesi mezunlarının istedikleri herhangi bir lisans bölümünü puanları etkilenmeden tercih yapma olanağını sağlayan YÖK'ün bu uygulaması şimdilik Danıştay'ın kararıyla ertelenmiş gibi görünmektedir.

YÖK'ün bir uygulaması da doğrudan TMMOB ve bağlı odaları ilgilendirmektedir.

Üniversitelere gönderilen bir yazı ile üniversite öğretim elemanlarının meslek odalarında yönetim veya denetim organlarında görev almalarını Anayasa'ya aykırı bir şekilde, üniversite yönetiminin iznine bağlama girişimleri TMMOB'nin girişimleri ile durdurulmuştur. Ancak süreç içinde bazı üniversitelerde, Oda yöneticisi öğretim üyelerinin görevlerinden, üniversite yönetimleri tarafından istifaya zorlandıkları ortaya çıkmıştır. Üniversite öğretim üyelerinin üye oldukları meslek odalarında yönetimlerde yer almasının izine bağlanması, akademisyenleri örgütlerinden soğutmak ve meslek odalarıyla akademisyenlerin bağı koparmayı amaçlamaktadır.

YÖK ayrıca "Yükseköğretim Kurumlarında Danışma Kurulları Kurulması Hakkında Yönetmelik Taslağı"nı görüş için üniversitelere göndermiştir. YÖK tarafından hazırlanan taslakta, yönetmeliğin amacı "Yükseköğretim Kurumlarında gerek akademik, gerek idari faaliyetler açısından, yüksek ve

sürdürülebilir kalitede hizmetlerin sağlanabilmesinde daha rasyonel ve verimli sonuçlara ulaşabilmek için, yükseköğretim kurumları dışındaki paydaşların da katılacağı Danışma Kurullarının oluşturulması ve bunların ortak çalışma ilkelerini belirlemektir" biçiminde tariflenmiştir. Taslak metinde Danışma Kurulu üyeleri incelendiğinde, TMMOB'nin de adı olmasına karşın üniversitenin asli bileşenlerinin temsilcileri olan örgüt ya da sendikalar ile diğer meslek kuruluşlarının temsilcilerine yer verilmediği görülmektedir. Bu yönetmelikle özerk üniversite talebi uyuşmamaktadır.²

1.2. Üniversite Çalışanlarının Özlük Hakları

1990'lı yılların başlarına kadar araştırma görevlileri yüksek oranda 33/a maddesine göre istihdam edilmekteydi. Daha sonra araştırma görevlisi kadrolarına daha çok 50/d maddesine göre alım yapılmaya, hatta 33/a kadrosunda olan asistanlar da 50/d maddesine geçmeye özendirmeye başlandı. Kişilerin doktora eğitimlerinin bitmesine yakın, bölüm başkanlıklarının, dekanlıkların ve rektörlüğün kendilerine uygun gördükleri kişileri tekrar atarken 33/a ile atayarak da çalışma-

nın devamlılığı sağlanıyordu. Ancak YÖK Başkanı yaptığı açıklamalarda araştırma görevlilerinin durumlarının iyileştirileceğini, "burslu" kadrolarda istihdam edilmesi suretiyle maaşlarından kesilen sosyal güvenlik paylarına kavuşturularak maaşlarında iyileştirmeler yapılacağını müjdeledi(!). Kısa bir süre sonra da YÖK'ün 31 Temmuz 2008'de çıkardığı yönetmelikle üniversitelerin elinden araştırma görevlilerini 50/d kadrosunda, 33/a kadrosuna atama yetkisi alındı. Yönetmelikle üniversitelerin lisansüstü eğitimlerini başarıyla tamamlayan öğrencilerin 33/a madde uyarınca görevlendirme uygulamalarına da son verildi ve yeni kadro ilanı şartı getirildi.

Eğitim-Sen'in bu yönetmeliğin iptali için Danıştay'da açtığı dava 17 Nisan 2009'da Danıştay 8. Daire'nin uygulamayı durdurmasıyla sonuçlandı.

Bahsi geçen uygulamaya, araştırma görevlilerinin çalışma koşullarının ve emeklerinin karşılığının düşüklüğü eklenince aslında üniversitelerde bir kıyım yaşandığı gözlenmektedir. Birçok üniversitede araştırma görevlisi kadroları oldukça erimmiştir. Bu nedenlerle ders uygulamaları ve laboratuvar çalışmalarının yürütülmesinde sorunlar yaşanmaktadır.

2 Konu ile ilgili TMMOB açıklaması: http://www.tmmob.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=5595&tipi=3

Üniversitede kadro sorunu sadece araştırma görevlilerinin iş güvencesiyle son bulmamaktadır. Doktorasını tamamlamış birçok araştırma görevlisi uzun yıllar boyunca Yardımcı Doçent kadroları beklemektedir. Aynı şekilde doçentlik sınavını veren akademisyenler de, üniversitelerdeki kadroları için uzun süreler bekleyebilmektedir.

Bütün bunlara tezat olarak özellikle yeni açılan taşra üniversitelerinde kadrolar adeta ihsan edilmektedir. Kendi üniversitelerinde yıllarca kadro bekleyen öğretim elemanlarına da, oluşmuş bütün düzenlerini bozup başka illerdeki üniversitelerdeki kadro olanaklarını “değerlendirmeleri” üst yönetimler tarafından tavsiye edilmektedir.

1.3. Unvan/Unvansızlık

1980’li yıllardan itibaren EMO çatısı altına bir mühendislik disiplini daha dahil oldu. Elektrik-Elektronik Mühendisliği bölümleri öğrenci almaya ve mezun vermeye başladı. Yeni bölümlerin yanı sıra bazı elektrik veya elektronik haberleşme bölümleri de isimlerini daha yüksek puanlı öğrencileri almak için isimlerini “Elektrik-Elektronik Mühendisliği Bölümü” olarak değiştirdiler. Neredeyse yeni açılan her vakıf üniversitesi de öğrenci çekebilme için

bir elektrik-elektronik mühendisliği programını gündemine aldı.

Neredeyse 30 senedir mezun veren bu bölümlerden artık elektrik-elektronik mühendisi mezun edilmektedir. Birinci kısımda da açıklandığı üzere EMO’ya üye olacak öğrencilerin çok büyük bir kısmını bu bölümde okuyanlar oluşturmaktadır. Özellikle vakıf üniversitelerinin elektrik mühendisliği bölümleri laboratuvarlarını, maliyetleri nedeniyle kurmak istememeleri, bu üniversiteleri elektrik-elektronik mühendisliği bölümleri açarak iki unvanı bir arada vererek, cazibe yaratma çabalarına neden olmuştur. Sanayide ise çift unvanlı mühendislerin hem elektrik hem de elektronik ile ilgili konularda yetkin olacağı görüşü ile sorumluluk verildiği gözlenmektedir. Halbuki bu bölümlerin bir çoğunda son sınıfta uzmanlaşma, seçmeli programlar ile oluşturulmaktadır. Birçok üniversitenin altyapısı göz önüne alındığında, elektrik-elektronik mühendisliği unvanlı birçok meslektaşımızın elektronik ağırlıklı bir eğitimden geçtiği tespit edilebilmektedir. Bu durum özellikle serbest müşavir mühendislik (SMM) alanının düzenlenmesinde, EMO SMM Hizmetleri Yönetmeliği’nin “SMM Belgesi ve SMMH Belgesi Verilmesi” başlıklı 9. maddesindeki; “EM’nin lisans diplomasında birden

fazla unvan bulunması durumunda SMM belgesi unvanın belirlenmesi için EM’den transcript istenir” hükmü gereği yapılan transcript incelemelerinde EMO’yu ve üyesini defalarca karşı karşıya getirmiştir.

Çift unvanlı meslektaşlarımızla ilgili son zamanlarda yaşanan bir sorun da kamu personeli olarak atanma esnasında yaşanmaktadır. Konuyla ilgili EMO’nun YÖK, üniversiteler ve Devlet Personel Başkanlığı nezdinde girişimleri ne yazık ki sonuçsuz kalmıştır.

Mühendislik unvanları ile ilgili bir diğer konu da YÖK’ün 2005 yılında aldığı bir kararla mühendislik/mimarlık fakültelerinden mezun olanların diplomalarında unvanların yer almayacağını belirtilmesiyle yaşanmıştır. Diplomalardan unvanların kaldırılması tartışması iki zeminde yürütülmektedir. Birincisi kararın hukuki geçerliliği açısından 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun’un 3. maddesinde;

“Madde 3. Birinci maddenin (a) ve (b) fıkralarında yazılı vesikaları haiz bulunanlara (Yüksek mühendis) veya (Yüksek mimar) ve (c) ve (d) fıkralarında yazılı vesikaları haiz bulunanlara da (Mühendis) veya (Mimar) unvanı verilir. Bu unvanlar diploma veya ruhsatnamelere de derç olunur.”

Bu maddeye göre diplomalarda unvan bulunması gerekmektedir. Nitekim TMMOB Çevre Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi’nden yapılan yazılı açıklamada, Oda tarafından İTÜ Rektörlüğü aleyhine açılan davada; İstanbul 9. İdare Mahkemesi, İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü’nün diplomalarda unvan kullanılmaması yönündeki uygulamasını iptal etti.

İstanbul 9. idare Mahkemesi’nin verdiği kararda, husumetin davalı olan üniversiteye yöneltilemeyeceği, işlemin YÖK yazısına istinaden yapıldığı, bu yazı doğrultusunda üniversite tarafından tüm bölümlerden mezun olan öğrencilerin diplomalarına unvan yazılmadığı, bu doğrultuda üniversitenin yaptığı işlemin hukuka uygun olduğu

nu savunduğu anlatılarak, 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun'un 3. Maddesi'nin açık hükmü gereğince mühendis ve mimar unvanlarının diplomalarda kaydedileceğinin hüküm altına alındığı vurgulandı. Davalı olan üniversitenin bu yöndeki savunmasının yerinde görülmediği dile getirilen kararda, bir kanunun açık hükmünün idari bir kararla kaldırılmayacağına işaret edilerek, İTÜ'nün işleminin hukuka ve mevzuata uygun olmadığı vurgulandı. EMO 41. Dönem Yönetim Kurulu da diplomalara unvan yazılması için benzer bir davanın açılmasına karar vermiş bulunmaktadır.

Tartışmanın ikinci bir boyutunu da AB-GATS süreçleri oluşturmaktadır. YÖK'ün aslında bu uygulamasıyla EUR-ING (European Engineer)³ için gerekli koşullardan birini ortadan kaldırarak, AB üyesi olma durumunda bütün mühendis ve mimarları korumasız bıraktığı belirtilmektedir.⁴ Bu sürecin yabancı mühendislere çalışma izni veren kanun tasarıları ve Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu çalışmaları ile tamamlanması söz konusudur.

Bahsedilen YÖK uygulamaları, YÖK ile yargı arasında yaşanan gerilimler, YÖK'ün yapısını yeniden sorgulamayı, bu yapının neden kurulduğunu bir kez daha hatırlatmayı zorunlu kılmıştır. İktidara yakın isimlerin YÖK'ün yapısında etkin olmasıyla, uzun zamandır yapılmayan YÖK protestoları yeniden gündeme gelmiştir. YÖK'ün üye yapısındaki değişiklik aslında YÖK'de temel bir değişime yol açmamıştır. Askeri darbenin üniversiteleri susturmak, baskılamak için kurmuş olduğu bu yapı aslında 30 senedir aynı baskıcı, üniversitenin özerkliğini yok edici çizgide "görevini" yapmaktadır. Bu yapıya son zamanda eklenen gericilik, bize hatalı bir biçimde YÖK nostaljisi yaşatmamalı, YÖK'ü bütünüyle reddettiğimizi tekrar, yüksek sesle söyletmelidir.

2. TMMOB ve EMO'nun Lisansüstü Eğitime Bakışı

02/12/2002 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan TMMOB Ana Yönetmeliği 49. Madde'de "Oda kayıtlarında ve mesleği yapmada lisans eğitim esastır. Bir lisans diplomasıyla ancak TMMOB Genel Kurulu'nun onayladığı bir Oda'ya kaydolunabilir. Lisansüstü eğitim ile alınan unvan, ikinci bir lisans diploması olarak değerlendirilemez, buna bağlı olarak mesleki çalışma yapılamayacağı gibi ilgili Oda'ya da kayıt yapılamaz" ibaresi bulunmaktadır. Buradan da açıkça anlaşılabilir gibi ilgili odaya üyelik sadece ve sadece lisans eğitime dayanmaktadır.

Bununla birlikte özellikle farklı mühendislik disiplinlerinden başvuru kabul eden bilgisayar mühendisliği ve endüstri mühendisliği gibi alanların bu yüksek lisans programlarının "intibak" programları olduğu ve zaten mühendislik eğitimi olarak gelmiş yüksek lisans adaylarına ek olarak bir sene kendi disiplininde lisans eğitimi verdikten sonra yüksek lisans programına almaktadır. Yani program salt yüksek lisans programı değil bir sene lisans eğitimi de içeren bir intibak programıdır.

İntibak programlarının temel amacı ise farklı disiplinlerden gelen adaylar ile mesleki konulara farklı bakış açısının getirilebilmesi ve bunun bazı programlarda bir ihtiyaç olarak görülmesidir. Bu tip disiplinler arası eğitimlerin mesleki alanlara farklı bakış açıları getirerek mesleğimizi zenginleştireceği noktasından hareketle TMMOB'nin ve dolayısıyla EMO'nun sadece lisans programlarını dikkate alan bakış açısının temel mesleki düzenlemeleri etkilemeyecek şekilde düzenlenmesini sağlayacak bir çalışmanın yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Lisansüstü eğitimin odamızı ilgilendiren başka bir yönü de özellikle meslek alanı belirlemede kullanılan transkriptte bulunan derslerin değerlendirilmesinde lisansüstünde alınan derslerin bir etkisi olmamaktadır. Bununla birlikte lisansüstü eğitimin asıl amacının uzmanlaşma olduğu ve bu kapsamda alınan derslerin lisans seviyesindeki derslere göre çok daha nitelikli ve içeriğinin belli bir meslek alanına dönük olduğu gerçeği unutulmamaktadır. Lisansüstü eğitimde alınan derslerin de odamızda meslek alanının belirlemede etkin olarak değerlendirilmesi hususu tartışılmalıdır. ◀

3 Avrupa'daki "yetkin mühendislik" uygulaması

4 Bkz: EMO Yetkin Mühendislik Yerel Etkinlikler Sonuç Bildirgeleri